

Bokmelding

Markussen, Ingrid og Kari Telste (red.) 2005. *Bilder av den gode oppveksten gjennom 1900-tallet*. Novus forlag, Oslo. 227 s. ill.

Av Elisabeth Buk-Berge

Boken *Bilder av den gode oppveksten gjennom 1900-tallet* redigert av Ingrid Markussen og Kari Telste handler om historiske og kulturelle endringsprosesser som har hatt betydning for barn og unges oppvekstvilkår i velferdsstaten Norge. Bidragene til denne antologien er skrevet av forskere som har vært tilknyttet prosjektet: "Å vokse opp. Barndom og ungdom mellom erfaringsrom og forventningshorisont". De hovedspørsmålene som tas opp i boken er: Hvilke forestillinger er og har vært knyttet til å ha en god oppvekst og en lykkelig barndom og ungdomstid? Hva har velferdsstaten gjort ved formingen av subjektet under dets oppvekst? Hvilke broer til tidligere normer og verdier er blitt brutt, og hvordan har det påvirket oppveksten? Hvilke erfaringsrom dannes og utvikles blant barn og unge, og hvordan påvirker dette de spesifikke forventningshorisonter?

Disse spørsmålene blir tatt opp i boken av flere forfattere som viser oss forskjellige "bilder" av oppveksten. Bilder som viser hvordan det oppleves å være 10-åring i dag, hvordan norsk fødselsdagsselskap kan oppfattes av barn og foreldre med annen kulturell bakgrunn, bildet av unge dataentusiasmer og av ungdom som engasjerer seg i en ungdomsbevegelse. Med blikk tilbake i tiden viser boken nyhetsbilder av gjenger i 1950-årene, bildet av oppveksten i "fritids-samfunnet" i årene 1920 til 1940, bilder med minner av den gode barndommen i årene omkring 1900, og minner av barn-

dommens jul. Idealene om den "gode barndom" som vises i boken, fanges også inn mellom linjene i barnevernets journaler fra 1950- og 1980-tallet. Et par bilder har et mer overordnet perspektiv. Det ene presenterer det idéhistoriske grunnlaget for velferdsstaten som har dannet rammen for oppveksten i en stor del av 1900-tallet. Det andre setter fokus på oppveksten og barnets verden i et livsverdenperspektiv.

Hvert av disse "bildene" er godt beskrevet og analysert, og gir oss ny kunnskap om temaet som er gjenstand for en nærmere undersøkelse. Hvert bidrag har også sitt særpreg innprentet av den enkelte forfatter. Samtidig er de forskjellige bidragene knyttet sammen av de perspektivene og de spørsmålene som innrammer dette verket. I innledningen er alle bidragene presentert i forhold til bokens hovedområder: Å vokse opp, oppvekst som erfaring og forventning, oppvekstens arenaer, foreldre og barn, forestillinger om den "gode" oppveksten. Dette løfter og sammenfletter de enkelte bidragene inn i et større bilde av kulturelle endringsprosesser som har hatt betydning for barn og unges oppvekstvilkår i velferdsstaten Norge på 1900-tallet. Redaktørene får fram hovedtrekkene ved dette bildet ved å påpeke at nye generasjoner måtte i stadig større grad forholde seg til mangetydige og motstridende verdier. "Likevel", sier Markussen og Telste "ser vi at den bagasjen barn og unge bærer med seg av tidligere generasjoners erfaringer – det ubevisste, selvsagte og uformulerte i kulturen – er noe som endrer seg langsomt. [...] ..forestillinger om kjønn, eller om hva som er et godt hjem og hvilke roller mor og far skal fylle, hvilke forpliktelser de skal leve opp til for å skape en god ramme rundt oppveksten er verdigrunnlag som ligger dypt lagret i norsk kultur" (s.24).

Bilder av den gode oppveksten på 1900-

tallet tar opp tema som gjør at den plasserer seg i et forskningsfelt som er sterkt preget av akademiske fag som sosiologi, pedagogikk og psykologi. Man kan derfor spørre hvordan denne boken skriver seg inn i dette landskapet? Forskningen om barns og ungdoms oppvekst og levekår har vært i klar vekst i de siste 10–15 årene. Det skyldes i stor grad politikeres behov for empiriske data, og følgelig satsing på kvantitativ forskning hvor spørsmålet om oppvekstvilkår i Norge i dag uttrykkes med tall og beskrives i store mønstre og tendenser.¹ *Bilder av den gode oppveksten på 1900-tallet* er skrevet ut fra et annet perspektiv, det humanistiske perspektivet. Forskerne som har forfattet bidragene i boken er, eller har vært, tilknyttet Instituttet for kulturstudier ved Universitetet i Oslo og har bakgrunn i folkloristikk, etnologi og idéhistorie. De ulike sidene ved det å vokse opp på 1900-tallet undersøkes her ved hjelp av kvalitative metoder. Det gir en dypere innsikt i de undersøkte fenomenene.

Er det noe jeg savner ved denne boken, så er det flere illustrasjon – fotografier. Boken har et omslag med flere fotografier

som vekker umiddelbar refleksjon over endringsdimensjonen ved oppveksten. Det er også noen få fotografier i boken. Når jeg ser hvordan disse fotografiene virker sammen med teksten, savner jeg et slikt samspill i flere av bidragene.

Bilder av den gode oppveksten gjennom 1900-tallet er en viktig fagbok. Analysene av de ulike sidene ved oppveksten er rike på nyanser og holder høy kvalitet. Det er samtidig en god bok å lese og bør derfor nå en videre lesekrets enn den som har spesiell interesse for oppvekstproblematikken.

Note

1. Jensberg, H. og Eriksen, C. 2005.: *Barn og unges levekår i Norge. En litteraturstudie*. Norges forskningsråd. Program for velferdsforskning, 2005.

Elisabeth Buk-Berge f. 1956. Dr. polit.
 Adr.: Frognerseterveien 34a, 0776 Oslo
 E-post: elisabeth.buk-berge@kd.dep.no

Arne Lie Christensen, f. 1943.
 Førsteamanuensis ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk, UiO.
 Adr.: IKOS, Universitetet i Oslo, Boks